

Izjave od 4. jutraj.

Stane celoletno . . . 240 K
mesečno . . . 20 .
za mesec ozemlje 350 .
za posredstva . . . 600 .

Oglašni za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . . 2 K
malj oglašni do 30 mm
stolpca (58 mm) . . . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 79

Upravištvov:

Stara ulica št. 6
Telefon št. 28

Katoliški svet. polit. ureda
št. 17 542

Ljubljana, 4. novembra.

Naša država ima obilo sovražnikov, zgrajena na naravnem temelju nacionalne ideje, se ne more več zrušiti. Prevratne ideje zaslepljenih komunistov so šle mimo. Ostala je le ena nevarnost: plemenska in verska. Pa tudi ta nevarnost je ohajena na smrt. Čim se rojaki vseh plemen in ver spoznajo, čim se razvijejo korenine gospodarskega sožitja in se razpredejo neštivilne mreže duševne solidarnosti, mora omenjena nevarnost skopneti, kakor sneg na pomladanskem soncu. Vsi nasprotniki skušajo zategadelj uporabiti prva leta naše svobode za svoje naklepe. Največ držav je razpadlo v prvih letih obstoja. Zato pa tudi Habsburg, da se kaj reši, zato se uspešja klerikalizem, da otruje državo s malkontentstvom. Ravno kar smo bili svedoci besnega sovražstva klerikalcev proti državi, ko smo videli njih agitacijo proti državnemu povelju. Z njimi skupaj delajo po vseh kotih raztreseni »laudatores temporis acti« (taki, ki hvalisajo stare razmere), ki pod krinko avtonomizma, samoslovenstva in z gesli o ogroženih kulturnih zavodih vodijo vedé ali nevedé boj zoper državo.

V tem razvoju je prvi demokratski kongres v Beogradu prava revija brezposojnih: manipulacija, neumnost, ljubavi in zvestobe do države je zakletev na borbo proti nevernosti. Kakor na križarsko vojno so z vseh strani domovine prispeli borci v Beograd, da se ojačijo za zmagoviti pohod.

En pogled na pestro množico mož, ki se znova uverili o naši stari trditvi, o trditvi toliko osovraženi a ravno zato tem istinitost: V tem taboru je država, država varno zastražena od sovražnikov.

Ginljivo je bilo videti enotnost mišljenja delegatov. Govor, ki ga je govoril delegat iz Prilepa, bi se bil prilagel delegatu iz Splita: vsi enakih idej, imponanten rezultat vzgoje milijonov mas iz enega duševnega središča. Na vsi fronti se stranka bori za enaka gesla: raznočelno so protivni, od naših klerikalcev in avtonomističnih pritlikavcev dol do zagrnjenih verskih fanatikov Muslimanov, ogroženih kapitalistov in veleposesnikov, do zakrknjenih plemenskih agentov, do oskornih velebrskih imperijalistov, do brezstidnih korupcionistov — vsi edini proti ideji čiste Jugoslavije.

Naš vodja Svetozar Pribičević je bil ideal demokracije: Nekoč naj bi vseh plemenitih posebnosti v raznih delih naroda, iz njegove častne preteklosti, iz junake srbske vojske, iz kulturnega dela vseh vrst, nov tip: tip srbski, ne hrvaški, ne slovenski, temveč ena stopnja višje in vendar isto, interakcija Jugoslovenstva. Vsi morejo pri tem samo pridobiti in nič ne izgubiti, kar bi bilo vredno, da se obrani. To ni negacija plemenitih posebnosti, temveč uravnavanje vseh plemenskih smeri v višji tip, ki naj se uveljavi v človeštvu.

Naj bi demokrati, ti glasniki Jugoslovenstva, s tem vzvišenim programom, ki naj ustvari sintezo naših moči in ponosa, z zgovorno besedo hiteli od moža do moža, do žene in tudi k naši deci in odnirali s tem bliskom zakrknjena in nezdrava srca, da povzamejo vanja rešilna ideja, ki nas more do plemenskih malenkosti dvigniti v člane velike nacije. Nič vzeti, nič izbrisati, samo dati hoče in razvijati ideja Jugoslovenstva!

S tega stališča, ki tvori del demokratskega svetovnega naziranja, je kongres naše države: politični centralizem, upravna dekoncentracija, samouprava in decentralizacija.

Te tri ideje vodnice, izrečene na najpristopnejšem mestu, naj navdajo vse one, ki imajo odločati o upravi v tej državi. One nanovečujejo neizprojen boj federalistom, upravnim centralistom in avtonomistom. Politični centralizem v boju s federalizmom, ki se v raznih oblikah pojavlja v borbi, upravna dekoncentracija proti kratkovidenem, ki mislijo, da upravni čevlji dajo kaj garancij za moč države, in samouprava v ostrem spopadu s avtonomizmom! Naš program s par bliski formulis na kongresu. Bratje, ponosite ga po dohodnih! Dopovejte ga neznanom in nepoznanemu, udarite laž in rovanje.

Kongres je razvil kulturni ideal Jugoslovenstva in politični program demokracije, pristopil k praktičnemu

Nove ljute borbe v Albaniji

NAŠE ČETE PREKORAJČILE DRIM ARNAVSKA GROZODEJSTVA. — MED VJETNIKI SO — LASKI OFICIRJI! — RAZKROJ ALBANCEV.

Skoplje, 4. novembra. (Izv.) Naše čete na Drimu, ki so bile te dni napadene, so napravile danes protinapad. Pri tem je radi požigov s strani arnavskega vojaštva ogroženo in preplašeno arnavsko prebivalstvo pribeglo na našo stran in pomagalo naši vojski. Po kratki a ljuti borbi so naše čete prekoračile Drim in zavzele tamkaj nove položaje. Pri tem je bilo mnogo Arnavtov vjetih in odpeljanih v Prizren. Drugi pa so nadaljevali borbo in pri umiku požgali vse, kar so našli na poti. Arnavsko prebivalstvo je radi tega vandalskega ravnanja albanjskih čet silno ogroženo na tiransko vladno. Skupno je bilo pri tej borbi vjetih preko 700 mož in 12 oficirjev, med njimi dva italijanska, ki sta pri zaslišanju izjavila, da sta

bila poslana v Albanijo od tiranske vlade radi reorganizacije vojske.

Skader, 4. novembra. (Izv.) Miriditi so razbili čete tiranske vlade in ujeli pri tem tudi 300 mož. Posledica je bila divji beg ostankov vojske. Zaradi teh dogodkov in vedno se množočih številnih dezertacij na našo stran, je v tiranski vladi izbruhnila kriza.

BEograd, 4. novembra. (Izv.) Za jutri dopoldne je sklican ministrski svet, ki bo storil važne ukrepe glede albanjskega vprašanja. Posvetovaju bo najbrže prisostvoval tudi kralj.

Beograd, 4. novembra. Pariški listi objavljajo brzojavko iz Tirane, da se je vsled jugoslovanske ofenzive sestavila tamkaj vlada nacionalne koncentracije. Vrši se intenzivna mobilizacija. Na mejo so poslana ojačenja.

Trda roka na Češkem

KAKO ZNAJO ČEHI OBRAČUNATI Z NOTRANJIMI SOVRAZNIKI

Praga, 4. novembra. (Izv.) Madžarska protidržavna agencija na Slovaškem in v podkarpatski Rusiji, ki že ves čas deluje z ogromnimi sredstvi ter z obsežnim podzemskim aparatom, je postala od časa karlističnega pača naravnost nasilna in ho je češka vlada proglasila mobilizacijo, je madžarskim agentom po nekaterih krajih uspelo tako daleč zavesti neuko seljaštvo, da se je proti vpoklicu uprlo z orožjem. Kakor znano, je morala češka vlada proglasiti na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji prekri sod in češke oblasti so izvršile na mnogih krajih hitne preiskave, pri katerih je bilo najdenega toliko obsežnega velekdajniškega materiala, da so morale več sto madžarskih agitatorjev zapreti, mnoge odlične Madžare pa internirati. Povodom izvedbe varnostnih ukrepov je prišlo na nekaterih krajih do krvavih dogodkov, med katerimi je najhujšost najti v Kraslicah, kjer je prebivalstvo napadlo stotnjo češkega vojske, ki je v silobrano moralo rabiti orožje, pri čemer je bilo 12 oseb usmrtenih, 10 pa težko ranjenih. Madžarska časopisje je vse te dogodke porabilo v brezprimerno hujkanje madžarskega in pa onega slovaškega prebivalstva, ki se do sedaj še ni osvobodilo duševnega jermstva Madžarov. Vlada je bila zato prisiljena, da nastopi z najostrejšimi cenzurnimi odredbami. Tudi na Češkem so poskušali Nemci izpodbiti energično politiko vlade ter je zlasti nemški časopisje

z deletistično propagando ter z neprestanimi protesti proti odrejenim vojaškim ukrepom skušalo ustvarjati težkoče proti habsburski akciji. Vlada je tudi tu povečala svojo pozornost in zlasti poostrišla cenzuro, s pomočjo katere je energično zatrla deletistične članke in vesti domačega nemškega časopisja. Nemški listi so nato objavili skupno izjavo, v kateri razglajajo, da se z osirom na obstoječe prilike odrekajo vsakemu razpravljanju o aktualnih znanjih političnih dogodkih. Predstavljenci nemških strank so protestirali pri vladi, dobili pa so odgovor, da gre interes države pred vsemi drugimi.

Danes so se zglasili pri ministrskem predsedniku Beneša madžarski poslanci, ki so protestirali proti aretacijam in internacijam na Slovaškem ter proti ustanovitvi nekaterih časopisov. Ministrski predsednik jim je odgovoril, da je država prisiljena za vsako ceno čuvati svoje interese. Listi, ki niso zagrešili kaznivih dejanj, bodo mogli zopet izhajati, internirane osebe, katerim se ne dokaže ničesar, kar bi upravičilo sodniško postopanje, bodo zopet izpuščeni.

Energizem nastop vlade, v kateri so zastopane vse češke stranke, je pozdravila vsa češka javnost z velikim zadovoljenjem.

Praga, 4. novembra. Na Slovaškem so češke oblasti aretirale ženo poslednjega Karlova ministrskega predsednika, Stefana Rakovskega, ter njegovega sina in hčer. Vsi trije so bili internirani.

Seja narodne skupščine

Kralj prispe v nedeljo.

Beograd, 4. novembra. (Izv.) Današnji seji skupščine je prisostvoval tudi Stojan Protić. Prišel je med prvimi skupno z dr. Momčilom Ivančcem v dvorano in se vsedel v prvo klop centra, kjer je bil poprej dr. Ivančič. Takoj po prihodu se je vsedel k njemu dr. Korošec in vztrajal pri njem do konca seje. Dr. Momčilo Ivančič je vprašal predsednika, kaj je z njegovo interpelacijo o dogodkih v bejlskem okraju. Predsednik mu je polasnjal, da se morajo zaradi sklicanja rednega zasedanja vse interpelacije obnoviti.

Sledila je volitev odbora za razpravo o zakonskem načrtu o administrativni razdelitvi države, o občinski in srezki ter splošni upravi. Ker muslimani niso privolili v sporazum, se je vršilo takoj glasovanje. Oddanih je bilo 208 glasov in so dobili: radikali 68, demokrati 64, socialisti in republikanci 13, muslimani 21, klerikalci 16, zemljoradniki 13 in samostojni kmetje 8 glasov. Od 20 mandatov odpade torej na radikale 7, demokrate 6, socijali-

delu za žive dele naroda: za stanove. Izrekel je besedo o gospodarskem stanju naroda in vseh posameznih njegovih organov. Tu je z zadovoljstvom poslušal seljak, kako njegove zahteve obravnava največja črnačja stranka v državi. Obrtniki so razvijali svoje zahteve. Trgovci in prosti poklici, uradništvo, delavstvo, v veliki harmoniji, ki jo omogočajo samo višnja stališča Demokratske stranke, so se znašli vsi, da napovedujejo drug nalog drugemu, drug državo druga za drugo — vsi pred očmi veličino Jugoslavije.

Klic na delo stališča avtonomizma in delomirne, nezmernosti in pokvarjenosti je veselo odmeval na demo-

kratnem zboru. Delo in žrtve — to ni sramota! Tako je demokratski kongres bogato odrinil svoj delež tudi npravnosti.

Domovina mora biti zadovoljna s sinovi, ki so se zbrali na demokratskem kongresu. Zgodovina pa smo tudi mi vsi, ki smo z neopisno zvestobo, vero in ubožnega prebivalstva pasivnih krajev. Definitivno odločitev bo izdelal jutri minister Kukovec v sporazumu s ministrom Pucljem.

Naša država rabi stranko, ki bo prodira s tako vedno, da jo bo mogla sama voditi. Za to nalogo pride v poštev samo ena tekma — in to je naša JDS.

Odstavitev Habsburžanov pred madž. parlamentom

LEGITIMISTI PROGLASAJO DETRONIZACIJO ZA NICEVO.

Budimpešta, 4. novembra. (Izv.) Parlament je pričel razpravo o detronizacijskem zakonu, vendar pa kljub dogovoru, sklenjenem med strankami in vlado, ni mogel dovršiti niti splošne debate, tako da se bo najbrže vršila seja tudi v nedeljo, ker mora biti zakon v zmisla ultimata Velike in Male antante sprejet do ponedeljka.

Izjave ministrskega predsed. Bethlena.

Razpravo je otvoril ministrski predsednik grof Bethlen. Li je najprej svoj nastop proti Karlizmu opravičeval z vojnimi odredbami Male antante, nato pa takoj žigoral »protizakonito postopanje« soodredov proti Madžarski. Po njegovem mnenju je bila vsaka grožnja odveč, ker je madžarska vlada »sama od sebe« preprečila habsburski restavracijski poizkus. Ravno zaradi tega je zahteval Male antante po povračilu mobilizacijskih stroškov »naravnost smešno«. Grof Bethlen je odločno zavračal očitke, da ima Madžarska agresivne namene proti Mali antanti in je tozadevno izjavil med drugim: Ravno Madžarska je bila ona država, ki je sedaj rešila mir Srednje Evrope. Nastop sosednjim držav je samo posledica strahu pred restavracijo starih tradicij, ki bi ogrozile obstoj novih držav. Dosedaj nikoli nismo mogli razumeti, kaj so se 42 milijonov prebivalstva broječe države Male antante združile v takozvano defenzivno proti Madžarski, ki šteje konaj 7 in pol milijona ljudi. Ako pa v resnici obstaja potreba defenzivne zveze proti Madžarski, potem se more smatrati to kot znamenje notranje slabosti teh držav, ali pa gre za izvajanje agresivne politike.

Ministrski predsednik grof Bethlen je končal svoj izjavljanje z zagotovilo, da zasleduje Madžarska le miroljubne namene. Ko je govoril o Karlovem prevratnem poizkusu, so ga Karlisti ponovno prekinili z modklic: »Živel kralj!«, kmeti poslanci pa so odgovarjali z vzkliki: »Živel Horthy!«. Zunanje-politični del njegovih izjav pa so sprejele vse stranke z velikim odobravanjem na znanje.

Legitimisti detronizacije ne priznavajo!

Za grofom Bethlenom je govoril grof Apponyi, ki je istotako protestiral proti »kršitvi mirovne pogodbe« s strani Ma-

le antante in odločno zavračal trditve, da je Karl korakal v avstrijskim četami proti Budimpešti. Razkralje je nasprotno ostavil vse avstrijske oficirje, ki so se mu pridružili, v Sopronju. Končno je prebral grof Apponyi izjavo, v kateri se naglašja, da je detronizacijski zakon revolucionaren akt, ki je z državopravnega stališča nizev. Nato je grof Apponyi v večino svojih pristašev zapustil dvorano.

Madžarski kmeti hvalljo Boga.

Nasproti Apponyiju je poudarjal oficelni govornik stranke malih posestnikov, da je vsak od narodne skupščine ustvarjeni zakon veljaven in da predstavlja predloženi zakon ureditvenje stoletnega sna madžarskega naroda. Njegova stranka protestira sicer proti pritisku od zunaj, vendar pa vztraja na tem, da se ugodi zahtevi antante.

Klerikalci so za apostolskega kralja.

Stefan Haller se je imenoma krščansko-socialne stranke pridružil izjavljanjem grofa Apponyija. Potem, ko so se nekateri zastopniki malih posestnikov izrazili svoje zadovoljstvo nad detronizacijskim zakonom in izrekli obenem protest proti vmešavanju sosednjih držav, je poročevalec Rudolf Rupert utemeljeval svoj predlog, da naj narodna skupščina zopet uveljavi detronizacijski zakon iz leta 1849, da usj se aretirani Karlisti pomilosti in da nzi vlada izplača odpuščenim oficirjem njihove prejemke toliko časa, dokler ne dobo nameščenja v zasebnih službah.

Razprava se bo nadaljevala jutri.

Budimpešta, 4. novembra. (Izv.) Vlada je sklenila, da poda demisijo čim bo sprejel zakon o detronizaciji Habsburške dinastije. Demisija bo le formalnega raz-
čaja.

Praga, 4. novembra. V proračunskem odelku parlamenta je poudarjal ministrski predsednik Beneš miroljubnost češke politike. Izredni vojaški ukrepi po »obta-nejo v veljavi, dokler se položaj ne razčisti.

Beograd, 4. novembra. (Izv.) Promet z ekspresnim brodom na Donavi po progi Beograd-Dunaj je do nadaljnjega ustavljen.

Praga, 4. novembra. »Narodni Listy« doznajajo, da bo general Weygand, ki se je mudil nedavno v Pragi, vodil razoro-
žitev Madžarske.

Beneški sporazum se krha

DEMARSA ANTANTE RADI JURGENLANDA. MADŽARI PRIPRAVLJAJO AVSTRILJEM »KOROŠKI« PLEBISIT.

DUNAJ, 4. novembra. (Izv.) Vesti o pripravah za plebiscit v Sopronju so avstrijske vladne kroge silno razburile. Madžari že sedaj sestavljajo glasovalne liste, baje pod nadzorstvom antantne mislije, v resnici pa pod terorističnim režimom madžarskega komandanta Pronaja. Avstrijska vlada izjavlja, da Avstrija tako izvršenega plebiscita ne bi mogla priznati in da postopanje Madžarov izpodbija temelje beneškega sporazuma. Avstrija se hoče s posebno noto pritožiti na veleposlaniško konferenco.

London, 4. novembra. (Brezlično.) Velešile so pozvale madžarsko vladu, naj vpliva z vso silo na razpustitev tolp, ki se še nabajajo v velikem številu na Zapadnem frontu.

Dunaj, 4. novembra. Uradno se poroča: Včeraj je naša sprednja straža št. 6 pri železniškem mostu blizu Neudorfa s streljanjem pregnala patrolo madžarske tople. Kmalu potem je močna madžarska topla napadla avstrijsko predstražo. Napad je bil odbit. Pri tem je bil brambovec Schmiedberger ranjen v stegno.

Papež sprašuje po „apostolskem kralju“

Nuncij Cherubini pri . . .

Beograd, 4. novembra. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić je danes sprejel papeškega nuncija Cherubinja, ki se je informiral radi popolitve jugoslovanskih škofij v naši kraljevini. Papeški nuncij se je tudi informiral o zadržanju Male antante napram Karlu Habsburgu. Kakor kaže, je dobil Cherubini od Vatikana nalog, da vzame Karla v zaščito.

VELIKA PROTIPOLJEVIŠKA VSTAJA V UKRAJINI.

Varšava, 4. novembra. (Izv.) Danes so prispele iz Lvova vesti o protipoljeviški vstaji v Ukrajini. Tukajšnji sovjetski poslanik Karahan in sovjetski ukrajinski poslanik Smucki sta že pred par dnevi izročila poljski vladi noto, v kateri sta protestirala proti podpiranju prevratnega gibanja v Ukrajini. Pettura je baje že, ne samo prekoračil meje sovjetske Ukrajine, ampak zasedel že Husiatin in Kamenec Podolski in proglasil slednje mesto za glavno mesto Ukrajine. Njegove čete se centro približno na 20.000 mož.

DVA JUGOSLOVANSKA KOMUNISTA NA DUNAJU ARETIRANA

Dunaj, 4. novembra. (Izv.) »Arbeiter Zeitung« poroča: Na zahtevo beogradske vlade sta bila aretirana tu bivša jugoslovanska komunistična poslanca Pavle Pavlovič in Dušan Cekič, ki sta skupno s komunistom Martinkom, ki je bil aretirani že pred enim tednom, obdolžena sokrivde na atentatu na takratnega regenta Aleksandra. Aretacija se opira na izjavo atentatorja Spasojke Stehča. Oba imenovana poslanca sta odpotovala iz Jugoslavije meseca maja in se udeležila potem III. kongresa sovjetske internacionale v Moskvi, odkoder sta se vrnili, kakor poroča »Arbeiter Zeitung«, šele meseca avgusta. dočim je bil atentat na regenta izvršen že dne 29. junija.

POLJSKA IN JUGOSLAVIJA.

Beograd, 4. novembra. (Izv.) Jugoslovanski poslanik v Varšavi, g. Simić, se je zglasil včeraj v poljskem zunanjem ministrstvu in izrekel zahvalo naše vlade Poljski za njeno držanje in vprašanje filozofije zadnje habsburske ekskurzije na Madžarskem.

London, 4. novembra. (Izv.) Iz Tokia poročajo, da je bil izvršen na japonskega ministrskega predsednika atentat. Ministrski predsednik je baje mrtev.

Resolucije demokratskega kongresa v Beogradu

RESOLUCIJA O ZUNANJI POLITIKI

Kongres Demokratske stranke usvaja mišlj, iznešene v poročilu o zunanji politiki in izjavlja:

Zunanja politika naše države mora biti vedno jasna in točno odredjena, za kar je potrebno kar najhujše sodelovanje parlamenta. Takt in umerjenost, nujna potreba pri tej vrsti poslov, pa ne sme biti na škodo energiji in odločnosti, s katerima naj se zunanja politika izvaja. Naša diplomatska služba, ki ima nalogo voditi našo državo do politike, se mora reorganizirati v smislu potreb sedanjega časa. Radi tega Demokratska stranka ponovno povdarja načela, na katerih se mora obnoviti zunanja politika naše države.

Kot član velike mednarodne zajednice, a posebno kot zavezanik kulturnih držav, ki so vodile veliko vojno za zmago pravice nad nasiljem, ostane Kraljevina Slovenec, Hrvatov in Srbov vedno zvesta temu svojemu idealu in smatra, da so nasilna sredstva opravljena samo takrat, kadar so v službi pravice, in smatra, da napredek človeštva zahteva, da se uporaba sile v mednarodnih odnosih omeji na minimum. V zvezi s temi načeli je Demokratska stranka prepričana, da se mednarodna situacija in pravni red, ostvarjena v veliki borbi za svobodo in pravo, a zasnovana na pogodbah o miru in socialnih mednarodnih pogodbah, morata spoštovati in lojalno in energično izvrševati. Ne samo teritorialne klavzule teh pogodb, ampak tudi one, ki se nanašajo na razoroževanje in vojne odškodnine, morajo se striktno in do skrajnosti izvrševati. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovenec kot balkanska država spoštuje in energično brani načelo »Balkan balkanskim narodom«, ker to načelo znači svobodo in neodvisnost balkanskih narodov, kakor tudi zavračanje vsake sile, da bi se mečala v notranje balkanske zadeve. Ideal Demokratske stranke je, da se vsa vprašanja in vsi spori na Balkanu rešujejo v smislu tega načela.

V svesti te svoje politike mora biti naša država vedno sveta ideji slovanke solidarnosti in čuvati najskrajnejše pridobitve in utrjena dragocena prijateljstva z velikimi zavezniki. Ona mora razvijati zveze z onimi našimi bližnjimi zavezniki in sosedji, ki so prevzeli specialno nalogo, da se obdržijo sedanje stanje v osrednji Evropi, kakor je določeno po raznih mirovniških pogodbah.

Na temelju teh načel, ki edina zagotavljajo trajni mir, ki nam je potreben in onemogočajo vse intrigir, se mora naša zunanja politika tudi truditi, da pridemo do dobrih odnosov s svojimi sosednjimi državami, od katerih moramo imeti jamstva, da bodo našli sonarodnjaki, ki žive v teh državah, podobno zaščito svojih kulturnih interesov, do katerih imajo pravice po vseh našelih mednarodnega prava.

RESOLUCIJA O NOTRANJI POLITIKI

Kongres Demokratske stranke odobrava referat ministra Svetozara Pribičevića o notranji politiki in izjavlja:

Cilj politike Demokratske stranke je, da se spoštuje Vidovdanska ustava in izvedejo vse njene določbe. Demokratska stranka se izreka proti vsakemu poizkusu, da bi se ustava izmenjala, oziroma revidirala prej nego bi se s potrebnimi zakoni pričela resnično izvrševati, ker se le na ta način more dokazati njena vrednost. V smislu te svoje politike je Demokratska stranka pripravljena kooperirati z vsako stranko, ki zastopa isto stališče, a istotako bo stranka podpirala samo ono vladno, ki daje jamstva, da bo branila to edino zdravo narodno politiko.

RESOLUCIJA O FINANČNI POLITIKI

Po poročilu dr. Voje Veljkovića o finančni politiki, je kongres Demokratske stranke formuliral v obliki resolucije sledeče svoje težnje:

1.) Da se doseže ravnotežje budžeta, v prvi vrsti z varčevanjem na osebnih izdatkih do skrajnih mej možnosti;

2.) da se takoj in dosledno uporablja vsa mogoča sredstva, kako bi se moglo kar najpreje sanirati stanje naše valute. Pri tem pa se ne sme ovirati svobodni razvoj trgovine z raznimi prenovnimi izvoza, s povečevanjem sedanjih in izdajanjem novih izvoznih carin;

3.) da se podpirajo domača rudarska, žumarska in druga industrijska podjetja, ki naj prirodno bogastvo, ki leži danes še neizkoriščeno, uporabljajo za povečanje narodnega blagostanja in popravilo naše valute, a da se pri tem vedno uporabljajo načela Demokratske stranke, ki zahteva, da se zagotovi narodu sorazmerna sodelovanja pri prosperiranju vseh velikih privrednih panog;

4.) da se zgrade nove železniške proge in spopolni prometni material na progah, da ne bi zaradi slabih prometnih sredstev propadali proizvodi, ki bi jih mogli izvažati;

5.) da se kar najprej izenači in razširi na celo državo davčno in finančno zakonodajstvo, da se doseže enakost v obdavčevanju in plačevanju državnih pristojbin, da se istotako ukinejo razne finančne zapreke, ki še obstoje na mejah raznih pokrajin in ki so krive, da naši državljani še vedno ne verujejo, da smo en narod v eni državi;

6.) da se reorganizira finančna služba radi popolnejšega in sodobnejšega izterjevanja državnih dajatev;

7.) da se začne vračati v obrok dolg Narodni banki, ker je ta dolg zbog inflacije novčanice eden glavnih vzrokov sedanjega propada vrednosti dinarja.

RESOLUCIJA O ZEMLJORADNIŠKI POLITIKI

Kongres Demokratske stranke usvaja referat posl. Pavla Anžlića o zemljoradniškim vprašanjem in sprejema sledečo resolucijo:

1.) Da se v sedanjem skupštinskem zasedanju sklene: a) zakon o zavarovanju proti tobi in drugim elementarnim nesrečam in škodam; b) zakon o zavarovanju proti živinskim boleznim in kugam; c) zakon o odškodnini za škodo na hišah, živini, polju, ki bi jo povzročili rajbojnik iz sosednjih držav ali pa domači odmetniki; d) zakon, da se proglase vsi v borbi proti odmetnikom onesposobljeni, odnosno njih svoji za vojne invalide, oziroma člani njih rodbin;

2.) da se zakonito zaščiti nezaručljivost minimuma kmečkega zemljišča živine in orodja, a istotako orodja malih obrtnikov in da se ta zakon reši čim prej, ako mogoče še pred prihodnjim kongresom stranke; b) da se takoj izdela zakonski načrt o regulaciji nepravilno razdeljenih gozdov v korist prebivalstva; c) da se dajo zakoniti privilegiji poljoprivrednim kooperativnim združenjem v svrhu čim produktivnejšega dela, pri čemer se je ozirati tudi na pomorske in ribarske zadruge; d) da se store vsi koraki glede podpore prebivalstva v krajih, katerim nedostaja hrane; e) da se povodom izenačevanja zakonov za celo državo posebno pazi na to, da se vsi administrativni in sodnijski posli vrše kar najenostavneje in najbrže.

RESOLUCIJA O AGRARNI REFORMI

Kongres Demokratske stranke odobrava referat dr. H. Krizmana o agrarni reformi in priporoča glavnemu odboru stranke in poslaniškemu klubu, da naj se zavzameja najenergичnejše za pravično in energično izvrševanje agrarne reforme. Uzakonjenje reforme naj se dovrši čim prej v smislu in duhu strankinega programa.

RESOLUCIJA O SOCIJALNI POLITIKI

Kongres odobrava referat dr. Kučkovca in dosedanje delo predstavnikov Demokratske stranke v vladi na odklanjanju socialne bede. Kongres smatra, da se morajo nadaljevati priprave v vseh strokah javne uprave, da se sklenejo preventivne mere, ki odklanjajo družvena zla v vseh slojih ljudske družbe. Sem spada varstvo narodnega zdravja, zaščita in zagotavljanje ekonomsko slabotnejših, mladih, invalidov in delavcev.

RESOLUCIJA O PROMETNI POLITIKI

Kongres Demokratske stranke smatra, da more biti ujedinjenje našega naroda čele takrat popolno, ko bodo poedini kraji do nedavno odvojeni vsled napredov sovražnikov, medsebojno zvezani z naglimi zvezami, smatra nadalje, da je dober promet predpogoj za razvoj naroda tako na ekonomskem kakor tudi na kulturnem, socialnem in političnem polju in da je dober promet tudi predpogoj za obrambo države. Zato priporoča narodnim poslancom svoje stranke, da se ne zavzamejo samo za izpolnitelne in poboljšanje obstoječega prometa na suhem, na rekah in na morju, ampak tudi zato, da se za vsako ceno in na način, ki je najprej izvedljiv, v najkrajšem času zgradijo vse one proge, ki bodo spajale z ostalimi kraji sedaj prometno od njih odvojene kraje.

KLUBU POSLANCEV IZROČENI PREDLOGI

Končno je kongres sklenil, da se vsi oni predlogi, ki po poslovniku kongresa niso mogli biti predmet posebne razprave, ker so bili nepopolni vloženi, odstojijo klubu demokratskih poslancev z naročilom, da jih študirajo v kolikor so v skladu s programom in sprejetimi resolucijami, upoštevajo. S priporočilom so bili izročeni poslanskemu klubu med drugim tudi trije od slovenskih delegatov vloženi predlogi o valutnem vprašanju, gospodarskem svetu in železniškem svetu.

CLANI IN PRIJATELJI SIMON GREGORČIČEVE KNUŽNICE NE POZABITE NA NOČIŠNJO NAŠO PRIREDITEV V MESTNEM DOMU. PRIDITE V OBILNEM STEVILU!

Pred zasedanjem italijanske zbornice

Rim, 3. novembra.

Po velikih in pompozni svečanostih, ki jih je cela Italija priredila v proslavo »Neznanega vojaka«, in katerih se je udeležilo vse: od posameznih članov kraljeve hiše preko ministrov, prefektov in drugih političnih in kulturnih funkcionarjev do zadnjega preprostega bojevnik Italije v svetovni vojni, se v Rimu začela resno razpoloženja za delo v parlamentu. Dekret o sklicanju skupščine sicer še ni izšel, toda že smemo verjeti zatrdilo časopisa, ki ima dobre in točne zveze z vplivnimi parlamentarci, bo Italijanska zbornica sklicana 22. ali 23. novembra.

Poslanec, ki poklejo to pot v Rim, čaka mnogo in obilnega dela. Program za predstoječe zasedanje se ravno kar sestavlja na sejah ministrskega sveta.

Kolikor se da sklepiti vnaprej, pride najprej na dnevni red zbornice vprašanje vojne odškodnine. Zakon, ki bi končno veljavno določal delokrog in polnomoč komisije za odškodninska dela namreč kljub mnogim diskusijam in korekturam, še vedno ni sprejet. Poslanec silijo na to, da se vsaj to vprašanje reši in odstavi z dnevnega reda, da bo delo zbornice potem manj vezano in lažje.

Po svefu

Makedonski komitet na delu. »Epoha« poroča iz Sofije, da vodi sedaj makedonsko komitasko propagando bivši minister dr. Točkov, ki se nahaja sedaj v Berlinu in pošilja velike denarne podpore organizatorju komitaskih čet Todoru Aleksandrovu in bivši bolgarski general Larkov, ki živi sedaj v Carigradu in organizira skupno turško-makedonski komitet, v katerem se nahaja tudi znani turški general Zeki-paša. Vpadli bolgarskih komit so sedaj sicer prenehali, a kot kažejo vsi znaki, se pripravljajo za pomlad nova akcija. »Epoha« opozarja vlado, da naj strogo zasleduje vse pojave in udelež v kafi vsak poskus.

Češko-madžarski incident. Mažarski dopisni urad javlja: Večerniki poročajo o zaplenitvi mažarske kurirske pošte po češkoslovaških oblastih nastopne podrobnosti: Ladja je z veliko zamudo dospela v Bratislavo. Takoj potem ko je pristala, so prišli na ladjo češki vojaki, ki so preiskali potnike. To preiskovanje je bilo brezuspešno. Nato so preiskali prtljago.

Politične beležke

Proti učiteljem. Klerikalni »Straža« ni všeč, da imajo jugoslovanski učitelji v Zagrebu svoj glavni kongres. Očita jim, da so Pribičevićeva »služničad«, ki se organizira »na državne stroške z vednimi dopusti«. »Straža« živi še v starem avstrijskem mentalitetu, ko je bil učitelj hlapec duhovščine in ko je imela edino duhovščina pravico, prirejati svoje stanovske in splošne katoliške shode. Po modernih nazorih o demokratskem državnem življenju pa spadajo učiteljski strokovni kongresi med najbolj važne narodne prireditve, katere je država naravnost poklicana podpirati. Šolstva, država in ljudstvo na takem kongresu mnogo več pridobi kot izgubi z dopustom. Veliko bolj pametno in koristno bi bilo, da bi se v šolah zmanjšali razni cerkveni prazniki in prireditve, na katerih je interesirana edino reakcionarna tendenca duhovščine.

Polemika proti »Njivi«. Znani mariborski polinteligent je v živo začet. Uvodnik zadnje »Njive« je naslikal tudi njega. V »Jugoslaviji« se sedaj lovi, kako bi odgovoril. Kdor se zanima za takšne vrste proizvoda, naj se sam prepriča, ali je gostobesedni profesor ovrgel izvajanja v »Njivi«, ali jih je pa celo potrdil in ilustriral: Dokler imamo takšno »opozicijo«, se od nje ne smemo nadejati koristi. Dolžnost pa imam, da zavrnem zlobna podkivanja tega človeka, naperjena proti strokovnemu in vseskozi stvarnemu članku sotrudnika »Omega« (za odpravo §§ 120 b) in 206). Ne mariborskemu polinteligentu, marveč resnim bralcem »Njive« povem, da je ta članek napisan od pravičnega in medicinskega poznavalca predmeta. Avtor se s političnim zadevam aktivno ne poča, jih pa zasleduje z redko pozornostjo. Da je ob koncu svojih vlezanimih izjavah označil postopanje NSS in očital, da je njeno postopanje bilo šentarsko in parazitsko, je to storil pač, ker ob »nih« dejstvih drugače ni mogel izjaviti. Vsi drugi strastni izbruh mariborskega pisca in njegove posvke ne zaslužijo, da bi se z njimi počal. Kdor posluša, pritrjuje. Za »Njivo« je s tem stvar končana. — Urednik.

Prva ali tretja stran? »Jugoslavija« piše na prvi strani, da »na« pripravlja internacionalna blamaža našeg »ultimata« in veliki stroški brezuspešne mobilizacije, na tretji strani iste številke pa polemizira »Jugoslavija« z mariborskimi socialnimi »mokrači« radi odločnega nastopa NSS povodom prihoda Karla na Mažarsko. Socialistom pravijo: »Jugoslavija« so se

Kot druga točka dnevnega reda pride v prenos vprašanje brezposelnosti. Inicijativno glede tega problema si je pridržala vlada, ki hoče predložiti važne načrte glede od pomoči bedi in brezposelnosti. To vprašanje bi rad uredil Bonomi na ta način, da začne posamezne občine v cel državi s tehničnimi preurejevalnimi deli. Država bo občine pri tem poslu podprla z zneskom ene milijarde lir.

Začasni državni proračun je tretje vprašanje, ki zahteva od parlamenta ostre in jasne pomoči. O finančnem stanju Italije bo poročal sam zakladnik minister De Nava, ki bo posebno povdarjal zvišanje državnih dohodkov z ozirom na monopol tobaka, soli, žigic, igralnih kart in nekaterih industrijskih izdelkov. Vlada bo po De Navinem referatu od zbornice zahtevala odobritev polletnega proračuna. Če se ji to posreči izposlovati, pošlje kmalu nato parlament zopet na počitnice, in sicer do januarja ali do februarja meseca 1923.

Po sedanjih dispozicijah programa torej ne bo izstopalo o zunanji politiki. Čemu bo izostal, kdove! Mogoče ima Della Toretta pomisleke proti temu vsled Benet in radi sedanjih komplikacij v Srednji Evropi. Zato tudi odloga to neprijetno dolžnost vsakega zunanjskega ministra na poznejši čas.

Zaplenili so večji del mažarske pošte kakor tudi tri za mažarsko ministvo namenjene zabojke. Na ladji je bil tudi kurir mažarskega poslanstva v Pragi: zaplenili so tudi njegovo prtljago, čeprav je Donava internacionalizirana.

Angleški listi o nas. »The Observer« z dne 23. oktobra poroča o Karlovem puču in pravi, da so Jugoslavi sami pri imenu Karla pustili na strani vse notranje različenosti in v popolni enotnosti nastopili proti restavracijskemu poizkusu Karla.

Velika avtomobilska katastrofa na Niži Avstrijskem. Med Edlitzem in Krumbachom ob zapadno-ogriški meji je tovrstni avtomobil državne brambe, na katerem so se nahajali dopustniki, zdržal na Weisser Kreutzbergu v prepadi in pokopal pod seboj vse vojake. Dosedaj so potegnili izpod razvalin 18 mrtvih, mnogo pa je težko ranjenih. Na istem mestu se je pred par meseci posrečilo že neki poštni avto in je bilo tudi takrat več mrtvih.

Skirmunt na potovanju. Poljski zunanji minister Skirmunt namerava takoj po svojem obisku v Pragi odpotovati v Pariz in London.

Prosveča

»Jugoslovanske - Češkoslovaške Lige« ustanovni občni zbor se vrši v sredo, dne 9. novembra ob 20. v mestni zbornici na magistratu. Na dnevnem redu so volitve odbora, in sicer: predsednika, 2 podpredsednikov, 12 odbornikov, 6 namestnikov in 2 revizorjev. Novo društvo si je nadelo na logo, gojiti bratske stike med češkoslovaškim in jugoslovanskim narodom tako na kulturnem kakor na gospodarskem polju ter skrbeti za čim najtesnejše zblizanje obeh bratskih narodov. Vse one, ki jim je slovanška vzajemnost ideal in ki se zavajajo velike važnosti kulturnega in političnega zblizanja in spoznavanja s Češkoslovaki in Jugoslavi, vabimo, da se udeležijo obnove zbora in vstopijo v kolo društvenikov. Načrtujemo, da ne bo nobena narodna zavodnoga Slovenca, nobene rodoljubne Slovenke, ki bi ne pristopila tej veljavni organizaciji.

Knjiga našega rojaka o Dostojevskem v angleščini. V založbi ene največjih londonskih založb, Collins sons et Co., je izšlo v proslavo stoletnice rojstva ruskega velikan Dostojevskega znamenito delo pod naslovom: »Dostoevsky and his creations«, katero je napisal naš rojak Janko Lavrin, profesor ruskega jezika in književnosti na univerzi v Nottinghamu. Delo je vzbudilo v angleških literarnih krogih splošno zanimanje in angleška kritika ga označuje kot prvi uspehi poizkusa sferice med moderno psiho-analizo in estetično kritiko. Pisatelj je nazval to metodo psiho-kriticizem, izraz, ki se le, dast nov in originalen, takoj vdomačil v angleški kritiki. O delu našega rojaka so govorili vsi angleški dnevni listi ter revije, tako so »Times« prinesle v svojem prosvetnem delu celo študijo o tej knjigi in pravilo, da je prišel pisatelj v svojem delu mnogo bližje resnici in jasni sliki duševne drame Dostojevskega, nego katerikoli sedanjih literarnih historikov, ki so pisali o ruskem velikanu. Londonski tednik »Time and Tide« pravi, da se more Lavrinova knjiga primerjati edino le z delom Merežkovskega »Tolstoi in Dostoevski«. »Manchester Guardian« piše o knjigi dolga članek in jo nazivlje najboljšo sredstvo, da se približamo duhu Dostojevskega. »Glasgow Herald« pa trdi, da je knjiga prof. Lavrine najboljšo delo o Dostojevskem, ki je bilo kdaj napisano v angleškem jeziku. — V isti založbi izide še to leto Lavrinovo delo o Henrikju Ibsenu.

Sport

S. K. »Irlja« in »Sparta« prireditva nedeljo dne 6. t. m. ob 15. uri prijateljsko nogometno tekmo na prostoru S. K. »Irlja«. Ker postavi Sparta kompletno prvo moštvo, bo imela Irlja v njej resnega nasprotnika ter obeta biti tekma z ozirom na to zelo zanimiva. Ker je tekma zadnja v letošnji jesenski sezoni, vadi za njo že sedaj veliko zanimanje.

Promet čez mejo in pogranična trupa

Uradno razglasačo:

Da bi se država mejo uspešno branila napadov tolp in da se prepreči cvetenje tihotapstvo in prehajanje državi nevarnih elementov čez mejo, je postavljena v oceli državi na meji vojaško organizirana obmejna četa. Ta četa vrši službo tako, da ima ob celi meji postavljene straže in da patrolirajo oddelki čete od stražnice do stražnice. Na ta način prepreči četa vsak prestop meje na nedovoljenih mestih. Četa mora vsakega, kogar zaloti na meji, na mestu, kjer prehod ni dovoljen, ustaviti ali aretirati in izročiti pristojni policijski ali carinski oblasti. Četa ima pravico, da zahteva o vsakega, kogar zaloti ob meji, da se le gimirajo. Kot vojaška organizacija mora ravnati po vojaških predpisih in mora v primeri dejanskega odpora a v primeru bega sumljive osebe rabiti orožje. Ker povsod občinstvo tega še ne upošteva, se s stražami celo prereka i se jim upira, je prišlo do slučajev, v katerih je morala pogranična četa rabiti orožje. Da do česa takega v bodoče ne pride, se opozarja prebivalstvo ob mejnih krajeh na nastopajo:

1. Prehod meje je dovoljen samo u carinskih potih, to je, tam kjer je obme na carinarnici ali nje ekspanzirani orga in samo po dnevu, to je od šestih zjutraj do šestih zvečer.

2. Prehod meje, seveda samo pod goji omenjenimi v prvi točki, je dovoljen samo z rednim potnim listom. Vsi ki hoče čez mejo, se mora javiti na pr hodni točki, carinarnici in obmejnemu p licijskemu organu (obmejnemu komisar ali orožniku), katera pregledata potni li in prtljago.

3. Drugod ni dovoljen prehod čez m jo. Povelju »stojte« pogranične čete i je tam brezpopolnega pokoriti.

4. Izjema določil pod 1 in 2 se napra samo za dvojevrstnike, to je osebe, kat rim mejo preseče posestovo. Ti dobijo p sebe legitimacijo ter smejo prekonat vati mejo na točki, ki je označen v lei timaciji. Te osebe naj se predstavijo p veljniki onega odseka pogranične čet v čigar oddelku je njih prehod.

Ako se bo prebivalstvo ravnalo po v določilih, je izključen vsak spopad s p granično četo.

* **Cenjene naročnike opozarjamo,** in nakazujejo naročnino za november in za naprej tudi po čekovnih polnolih, ki v dinarjih in ne več v kronah. Prosimo tudi zamudniki, da preračunajo zaostalo naročnino v dinarje in jo naključje z obo za november.

* **Ureditve stanovanjskega vprašanja.** Iz Beograda se brzojavno poroča, da je narodni poslanec Fehim Kurbegović kot referent tretjega odseka zakonodajnega odbora izdelal načrt za ureditev stanovanjskega vprašanja za vso državo. O načrtu se bo razpravljalo v ministru za socialno politiko ter se potem elaborat predloži v rešitev ministrskemu svetu.

* **Nov zakon o meščanskih šolah** v naši kraljevini. Ministrstvo prosvete je odločilo, da se ukine dosedanj zakon o meščanskih šolah, ki velja še iz avstrijskih časov in sprejelo v načelo novi zakon, ki ga je izdelala komisija za meščansko šolstvo. Ta novi zakon bo v najkrajšem času objavljen.

* **Osebnostna vest.** Na lastno prošnjo je bil učitelj Ciril Hočevar iz Studencev prestavljen v Mursko Soboto.

* **Proslava 28. oktobra v Ljubljani.** V proslavo velikega češkega državnega junaka je priredil češki generalni konzul gospod dr. Beneš slavnostni koncert, ki je bil prevzeta amaterska prireditev pa tudi sijajna manifestacija češko-jugoslovenske vzajemnosti. Kakor je ob preobratu geslo »Zvestoba za zvestobo«! Naglaslo mlado češkoslovensko in jugoslovensko svobodo, tako je v dnešni Karlovaški puči isto geslo potrdilo to svobodo. Da se je izvršila ta sijajna manifestacija na tako lep in slaven način, je zaslug g. generalnega konzula, ki je s tem vnovič dokazal, da je eden prvih prijateljev na polju prave slovenske vzajemnosti. Proslava 28. oktobra pa je imela še drug važen pomen, ker ves kosmat dobiček v znesku 12.749,30 je pripadel Jugoslovanski Matici. Tako je bila sijajna slovenska manifestacija tudi realna pomoč neodrešenim. Zato čuti pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice dolžnost, da se najtopijeje zahvali vsem, ki so pripomogli, da je izpadla proslava 28. oktobra tako sijajno. Osebito pa velja njegova zahvala gospodu generalnemu konzulu dr. Benešu, dalje vsem, ki so sodelovali pri koncertu ter tudi zavodni Ljubljani, ki je tako polnoštevilno obiskala koncert. V imenu zatiranih iskrena vrnala vsem!

* **Oddane glavne tobačne zaloge.** Te dni so se oddajale pri glavni monopolni upravi v Beogradu veleprodajne duhana na podlagi licitacije o 20. oktobra. V Sloveniji je bil uspeh precej nepopoln, ker je bilo ponudnikov malo in so bili po večini mnogo dražji od dosedanjih veleprodajalcev. Za Ljubljano sta dobili veleprodajna duhana gosp. Goljčeva in Pompejčeva, ki sta dosegli ponudbeni rekord, ker je njuna ponudba najnižja v vsej državi (0,2%). Radovljica je podeljena gosp. Franu Jakliču, jako ugodno za državo. Oddani so tudi Logatec, Vrhnika, Slovenj Gradec, Vojna gora, Murska Sobota, Trebnje, Zagorje, Smarje najnižjim ponudnikom. V vseh drugih okrajih se razpiše na kratek rok nova licitacija in sicer zato, ker so je v teh krajih oglašili večinoma le po eden, največ dva ponudnika, v Škofji Loki celo nobeden. Vsi ti ponudniki so po večini zahlevali mnogo več, nego dosedanjí založniki. Zeleti bi bilo, da bi se zlasti zainteresirani invalidi organizirali in udeležili licitacije. JDS je izposlovala sklep, da invalidi in vojni vdovam zagotavlja prednost. Ona je tudi še nadalje pripravljena, storiti vse, da se stvorí čim več srednjih eksistenc, ki morejo od poštenega dela pošteno živeti. Zato pozor, organizacije JDS! V korist invalidov!

* **Dobro jih poznajo.** Socialdemokrati v »Napreju« večkrat prav izvrstno karakterizirajo svoje zaveznike, klerikalce. Tudi včerajšnji »Naprej« jih je pogodil črta: »Klerikalni listi vodijo opozicijo zoper vlado. Vse prav. V vladi pa sede radikalci in demokrati kot najmočnejši stranki. Klerikalni listi pa na najbolj oviden način snubijo radikalno stranko, ki je danes na vladi in kar ne morejo pričakovati trenutka, ko bi se mogli zopet enkrat objeti s svojimi k arcu priravnimi reakcionarji radikalci. Na svoje socialne strune udarjajo sedaj seveda le za toliko časa, dokler ne pridejo zopet na elado. Kakšna opozicija je to? Odgovor: koritarški. Tako danes »Naprej« klerikalce, jutri pa bodo klerikalci očitali koritarstvu socialdemokratom. To pa ne moti nič enih, niti drugih, da iščejo z družinami močmi korita na mestnem magistratu v Ljubljani in v Mariboru. Kadar je klerikalec pri koritu, mu lahko zalučal v obraz kar hočeš, pa se ne bo premaknil.

* **Naravnost vzorno poštvalnost** naravnost državi je pokazala katoliška ali kakor se v modernem času primerno naziva »Jugoslovenska tiskarna«, ki reprezentira kakor trdijo poznavalci, med brsti vrednost 80 milijonov ter se bavi predvsem s patriotičnim poslom dobave tiskovin za naše državne urade in javne korporacije. Podpisala je državno posojila 5000 (petisoč) dinarjev! S tem je znatno prekosila patriotizem voditelja SLS prof. Remca (petičnega moža), ki je povabil, da podpisajo par tisočakov se kroga odziva: Ne dam »«!

* **Izročitev Marinkovića.** Ker je grška vlada ugodila naši zahtevi po izročitvi sokrivca na atentatih pri Kolarcu v Beogradu in v Delnicah, Vlada Marinkovića, je notranje ministarstvo odposlalo danes v Atene policijske organe, da ga prevzamejo. Do meje bo spremilja Marinkovića tudi grška policija.

* **Volitve v Baranji.** V komitatu Baranja, ki smo ga mi pred kratkim izpraznili in izročili Madžarski, so se te dni vršile volitve v budimpeštansko narodno skupščino. V petuškem vol. okraju je prodiral kandidat grof Raday, v Mošću kandidat malih kmetov Prakatúr, v Bači neodvisnež dr. Kis, v Turški Kanizi kandidat malih kmetov Bede, v Kis-Somborju pa neodvisnež dr. M. Kis.

* **Nemško botanično društvo** je proklamiralo za članice g. dr. Angelo Piskernik. Tako poroča »Slovenec« in častita. Član tega nemškega društva postane vsak, ki se zato oglasi in plača nekaj mark članarine in proti njemu niso kakoli pomisleki osebne narave. Uspeh slovenske dampe je torej velik. Kajti je čestitati gđini, da vkljub stalnemu nezaposlenju na muzeju brez prakse doseže priznanje. Zopet zlat list v slovenski knjigi!

* **Carinsko-tarifni tečaj.** Da se ustrezno nastali nujni potrebi, seznaniti se s sedaj veljavnimi obširnimi predpisi, ki urejajo naše carinstvo, kakor tudi s temeljnimi načeli carinskega tarifiranja in deklariranja, se ustanovi s privoljenjem oddelka ministrstva trgovine in industrije v prostorih Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani posebni carinsko-tarifni tečaj, ki ga bo vodila praktično izveščana učna moč. Pouk se bo vršil vsak delavnik od 6. do 7. ure zvečer, oziroma po dogovoru udeležnikov. Tečaj bo trajal približno 6 mesecev. Po potrebi se bo doba podaljšala. Tečaj se priredi, ako se prijavljuje vsaj 15 udeležnikov, ki morajo kriti stroške tečaja. Pouk se prične 15. novembra 1921 ob 6. uri zvečer. Vpisovanje se vrši vsak delavnik od 11 do 13. ure dopoldne pri ravateljstvu Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani in se zaključijo dne 12. nov. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje šolsko izpričevalo. Obenem je treba položiti učnino. Nadaljna pojasnila daje ravateljstvo.

* **Srečke »Kola jugoslovenskih sester.«** Prejeli smo: Na številna vprašanja, kje se prodajajo srečke »Kola jugoslovenskih sester«, naznanjamo, da so iste prodajajo po vseh ljubljanskih trafikah.

* **Pevski zbor Z. J. 2.** Vabi vse prijatelje petja in zabave na zabavni večer s koncertom, ki se vrši danes, v soboto, v veliki dvorani hotela »Union«. Vspored je izvanredno bogat in zanimiv. Začetek točno ob 7. uri zvečer.

* **Dramska sekcija »Preporoda«** v Ljubljani ima v nedeljo, 6. t. m., v mali dvorani »Mestnega doma« ob 10. uri dopoldne važen sestanek, katerega naj se vsi člani gotovo udeležijo. — Pristopijo tudi še lahko novi člani. — Odbor.

* **Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica** na Vidovdanski cesti št. 2 deluje povoljno. Vpisalo se je do danes 870 novih članov. V 58 poslovnih dneh se je izposodilo 1840 oseb 5641 knjig. Te številke zadostno potrjujejo potrebo knjižnice v vzhodnem delu mesta. Knjižnica pa še ni popolna; treba je novih knjig, nevezane knjige in revije vezati, kar pa stane danes veliko denarja. Upravni odbor je že nabavil 290 novih knjig in jih dal mnogo v vezavo, s čimur pa je zašel v dolgova. Da pokrije te in spopolni knjižnico z novejšimi deli, priredi v soboto 5. t. m. ob 20. uri v Mestnem domu zabaven družabni večer. Člani in prijatelji knjižnice posetite v obitem številu to prireditve, saj žal vam ne bo. Domača godba in petje vam bodo krajšali čas, preskrbljeno pa bo tudi za dobro tolažilno želočico. Pridite torej in pomagajte upravnemu odboru povzdigniti knjižnico zopet na ono stopnjo, na kateri je že bila, a je valed vojne zastala. V soboto zvečer vai v Mestni dom!

* **Smrtna kosa.** V Celovcu je umrl oče dvor. svet. dr. Josipa Ferjančiča, vodje okrajnega glavarstva v Ljubljani, g. Josip Ferjančič, star 73 let. Naše sožalje!

* **Požar v avtogaraži inž. dr. Kasala.** Včeraj, okoli 19. ure, je v avtogaraži inž. prof. dr. Kasala v Tobačni ulici v Ljubljani iz doslej še nepojasnjenih vzrokov nastal požar. Mahoma je bila lesena šupa, last posestnika Travnja, v plamenu. Ogenj, ki je imel obilo hrane v zalogi bencina, se je naglo razširil tudi na sosednje hišice, v kateri sta dve stanovanji. V avtogaraži, ki je popolnoma zgorela, je imel dr. Kasal pripravljena dva avtomobila, od katerih je ostalo samo še neporabno ogrožje. Iz sosednje hišice so stanovalci še pravočasno rešili vse pohištvo. Zgorelo je le podstrešje. Pač pa je tu požar zahteval dve žrtvi. Po nesreči sta posestnik Travnja in njegova hčerka Minka, ki je dobila močnejše opekline na rokah in obrazu. Oba so takoj prenevali v deželno bolnišnico. Na kraj nesreče so prispeli najprej gasilci tobačne tvornice, nato pa takoj gasilci iz Ljubljane, ki so se morali omejiti predvsem na lokalizacijo ognja. To se jim je tudi posrežilo in je bila s tem prenečena večja nesreča. Ogenj je bil noračen v pol-druhi uri. Škoda je znatna.

* **Iz Trbovelj nam pišejo:** Na Vseh svetih dan smo obiskali grobove svojih sorodnikov in znancev, ki počivah na

nas je dirnil pogled na grob dragega, občo priljubljenega inž. Franca Vramaga. Pred tremi leti, 10. decembra 1918 se je zadušil v jamaških plinih ter izdihnil svojo blago dušo kot kriv svojega poklica; dal je svoje mlado življenje za trboveljsko premogovno družbo, katere noblesa pa žal ne sega tako daleč, da bi mu v znak hvalečnosti postavila kak skromen nagrobni kamen. Prijatelji so mu letos pridrili na goli leseni križ brez imena malo tablico, ki je pripovedovala mimoidočim, da leži tu on, ki ga hranimo vsi le v živem spominu, le pradruga Trboveljska prem. družba je pozabila nanj — »zamorac, svojo dolžnost si storil! — le Blj je Ooh — Slovan.

* **Izredna seja občinskega odbora** se je vršila dne 3. novembra. Zupan dr. Hrašovec se je uvoledoma v toplih besedah spominjal pokojnega opata Ogradija, ki je vedno neustraheno zagovarjal pravice našega naroda, ne boječ se pri tem nobenih zamer s strani bivše avstrijske vlade. Personalni odsek je razpravljaj o prošnji mestnih vpokojencev za zvišanje draginskih doklad in ugodil v tem smislu, da se jim draginske doklade izenačijo z dokladami državnih nastavljenec, zavrnili pa je njihovo sklicevanje na službeno pragmatiko, ki jo je sklenil bivši nemški občinski svetik pred prevratom. Dalje je bilo sklenjeno, da se mestnim uslužbenecem ne bodo voč dajala drva, ampak izplačal ekvivalent.

* **Prememba trgovine.** Specerjsko trgovino Srimz na kraja Petra cesti v Celju je prevzel g. Anton Hazarint iz Trnovell.

* **Premurski učitelji polagajo izpite** iz slovensčine. V Maribor pride te dni 60 premurskih učiteljev, ki so se prijavili, da na tamkašnjem učiteljskem položju izpit iz slovensčine. Moriborsko učiteljsko bo svoje premurske tovariše kolegijsko sprejelo.

* **Novi vodja policijskega ravnateljstva v Mariboru** policijski nadsvetnik Kerševan je nastopil včeraj svojo mesto.

* **Obsođba na podlagi zakona o zaščiti države.** Mariborsko okrajno glavarstvo je na podlagi zakona o zaščiti države obsođilo bivšega komuniste in urednika »Volksstimme« Toneta Gmainerja na tri mesece zapora, ker je skušal svojočasno vthotajiti iz Avstrije v našo državo komunistične letake. Gmainer je prijavil vzklice.

* **Potovanje hrvatskih kmetov v Srbijo** preloženo. Nameravano potovanje hrvatskih kmetov po srbskih kraljih je preloženo na poznejši čas zaradi delne mobilizacije v 4. armijski oblasti.

* **Mosconi ostane.** Pred kratkim so poročali italijanski listi, da namerava rimska vlada tržaškega generalnega civilnega komisarja odstaviti. Mosconi je baje sam prošil za to. Sedaj se pa javlja, da Mosconi ostane. Bržčas so v Rimu našli zopet kakšen kredit za »odroščeno« Julijako Benedijo.

* **Francoski grobovi.** Na vernih duš so odkrili na tukajšnjem osrednjem pokopališču nagrobni spomenik francoskim vojakom vzhodne armade, ki so v naših bolnicah porinili za ranami, dobljenimi na solunski fronti. Pokrajinsko vlado je zastopal dr. Alaupovič, mesto ravnatelj magistrata dr. Seifert, dalje je bil prisoten poverjenik dr. Petrik, volajstvo pa sta zastopala general Pešić in namestnik divizijskega poveljnika, polkovnik Tasovac. Okrog spomenika je bila porazvrščena med odkritjem četa 35. pešpolka z godbo Savske divizijske oblasti. Pri odkritju je govoril tukajšnji francoski konzul, z naše strani pa poverjenik dr. Alaupovič in v imenu francoskih vojakov pristopni francoski kapetan. Čete so oddale častno salvo in godba je svirala marseljezo.

* **Nesreča pri igranju.** Šteti učence ljudske šole v Mariboru, Adolf Henschel, ki mu je neki tovariš pri igranju postavil nogo, je padel pri tem tako nesrečno, da si je zlomil nogo in so ga morali prepeljati v bolnico.

* **Nesreča na tovu.** Uslužbenec sarajevske elektrarne Vereš Lukač je šel v nedolgo na lov nad Vasinim hanom. Noseč puško na rami je po lovski navadi obrnil cev navzdol. Ko je skočil čez nek plot, se je sprožil strel in ves naboj je zašel nesrečnika v trebuh, tako da so mu izpadla čreva. Umirajočega so prepeljali v sarajevsko državno bolnico.

* **Panika na vlaku.** Ko se je v četrtjek zvečer zagorski vlak odpeljal iz Podsedca, zapazili so potniki, da gori streha sprednjega osebnega vagona. Med potniki, ki so se nahajali v gorečem vagonu, je nastala panika. Ker zavora za slučaj nevarnosti ni funkcionirala, so začeli voljaki, ki so bili v onem vagonu, streljati s puškami, da se ustavi vlak. Končno se je vlak ustavil blizu Cormonera in potniki so poskakali iz vagona, ki je bil že v plamenu. Vagon je zgorel, poškodovan pa ni bil nihče.

* **Ogromna tatvina v Trstu.** Doslej neznaní tatovi so preteklo nedeljo vdrlí v prostore parobrodarskega društva »Lloyd Triestino«, razbili železno blagajno ter jo opleniili. Vlom je bil izvršen s najnovejšimi navrtalnimi aparati. Dognalo se je, da so tatovi odnesli več milijonov lir.

* **Tatvine.** V Radici pri Zidanem mostu je bilo železnikarju Ivanu Probovsku ukradeni iz stanovanja za približno 19 tisoč kron raznega blaga. Iz pisarne »Kola jugoslovenskih sester« v Ljubljani je bila pred par dnevi ukradena ročna blagajna, v kateri je bila 440 K in 490 srečk po 1 dinar.

Valutna deruta

Pod pritiskom stalnega padanja naše valute je izšla koncem septembra nova naredba o trgovini s valutami in devizami. Uspeha ni dosegla. Kurz našega denarja pada neprestano.

Naravno je, da nova naredba ni mogla preko noči pokazati uspehov. Padanje in dvigavanje valute je v prvi vrsti odsev ocene splošnega gospodarskega in političnega stanja v državi. Optimisti pa so pričakovali, da se bo polagoma le uveljavila njena tendenca. Kontrola našega zunanjega denarnega prometa naj bi bila predvsem omogočila korenito omejitev nepotrebnega uvoza in s tem v prvi vrsti zboljšanje naše plačilne bilance, indirektno pa povzdigo naše domače produkcije. Da se to ni zgodilo, temu je vzrok dejstvo, da je naše finančno ministarstvo vedbo naredbe tehnično premalo pripravilo in da se v organizatoričnem oziru ni poslužilo dovolj uspešnih sredstev. Odkar je bila pred letom dni ukinjena stara valutna naredba, je naša finančna uprava izgubila vir za tuja denarna sredstva, s katerimi je zneli zlasti pokojni Stojanovič jako uspešno utrjevati in dvigati vrednost naše valute. Tokrat je finančno ministarstvo ostalo v rezervi. Ustanovljeni valutni odbori, v katere so bili poklicani predstavniki naših gospodarskih organizacij, naj bi bili s strogo cenzuro onemogočili zlasti luksuzni uvoz in tudi organizatorično pridobili naše denarne zavode za energičen nastop v obrambo naše valute. Uspeh devizne naredbe je bil torej v prvi vrsti izročen njihovim rokam. Priznati moramo, da je ta naloga silno težavna. Mnoge banke so le preveč zainteresirane na sedanjem polnlu valute in divergencije v naziranjih izigravajo odbor proti odboru.

Nesreča je, da se je vsa akcija pričela v času, ko je pritisk na naš denar postal eno najuspešnejših sredstev politike naperjena proti naši državi. Prišlo so kondone habeburska opasnost in albanske hommatije, razvile so se difference z Veliko antanto in akoravno smo naš v teh vprašanjih dosegli nedvomne politične uspehe, je znala tuja intriga vendarle vsak dan širiti vesti, ki so prikazovale našo situacijo kot slabo. V tem kritičnem času so stopili v ospredje tudi razni neugodni gospodarski momenti, predvsem razmeroma slaba letina. Pri vsem tem pa je dejstvo, da so jugoslovenske državne finance ene najboljših in najurejenejših vse Evrope, da je naše notranje gospodarsko stanje brez hiperkritičnih poljavov, da je baš sedaj izvršena delna mobilizacija pokazala trdno solidnost našega notranjega ustrojstva in da imamo znamenitosti tudi zunanje-politično vrlo važne uspehe.

Ko iščemo sredstev, da ustavimo povsem neupravičeno padanje naše valute ter vrnemo našemu denarju polagoma njegovo pravo vrednost, moramo predvsem apelirati na finančno ministarstvo, da stopi iz svoje rezerve. Čudeži se res ne dajo delati. Vlada ne more neposredno dvigniti produkcije, vendar je v njeni moči, da strogo zabrani uvoz nepotrebnega blaga, zlasti luksuznega, in da ukrene vse, kar bi moglo dvigniti eksport iz naše države. Posebno pozornost mora vlada obračati tudi vprašanju državnih nabav, ki so nas že opetovano po nepotrebnem zadolžile za mnoge milijone v inozemstvu. In končno je treba priznati tudi upravičenost politike pokojnega Stojanoviča. Treba je organizirati smotren aktiven nastop na domačih in tujih borzah. Vse države intervenirajo v prilgo svojemu denarju. Jugoslavija je to sredstvo le preveč zanemarjala. Proširani smo, da je pri naših velikih denarnih zavodih dovolj patriotizma, da se dajo s njihovo pomočjo organizirati valute, ki se nahajajo v rokah naših državljanov in naše terjatve napram inozemstvu. Sistematični nastop našega organiziranega kapitala na denarnem trgu mora imeti takojšen vpliv na cene našega denarja, vpliv, ki bo seveda ostal trajen le takrat, če ga podpremo s smotrenim delom za zboljšanje naše trgovinske bilance. — — —

Gotovo je, da pomenja ta vsak dan velik dobiček ali pa veliko izgubo za naše narodno gospodarstvo.

— **Novosadsko produktna borza** dne 1. novembra: Pšenica: arška 1090 (blago); rž: baška 1015 (blago) 1090 (denar); ječmen: pivovarski 1090 (blago), krmlilni banatski 900 (blago), baški 980 (blago) arški 810 (blago); oves: baški 800 (blago), sremaki 810 (blago); koruza: baška stara 920 (blago) 900 (denar) zaključek 920, nova november zaključek 825, banatska stara zaključek 910, nova november 810 (blago) 795 (denar) zaključek 810, december zaključek 810; moka (z vročo): št. 0 ab Banat 1660 (blago), za kruho 1560 (blago), krušna št. 6 1420 (blago); otrobi (z vročo): banatski 560 (blago) zaključek 540, baški 575 (blago) 560 (denar); žito: beli novi 1150 (blago) 1110 (denar), beli stari 1040 (bl. -), pisaní stari ab Srem 960 (blago); krompir: ab Slavonija 850 (blago); svinjska mast: netto ab Baška 6600 (blago) 6500 (denar). Tendence čvrsta.

— **Podaljšanje trgovinskega dogovora** s Avstrijo. Kr. glavna carinarnica v Ljubljani je prejela brzojav Generalne direkcije carin, da je trgovinski dogovor s Avstrijo podaljšan. — Kakor smo poročali že včeraj, je dogovor podaljšan do konca leta 1921.

— **»Textilia«, trgovska in industrijska d. d. v Ljubljani.** Dne 29. oktobra se je vršil v prostorih Slovenske banke ustanovni občni zbor navedenega podjetja, katerega namen je trgovina s tekstilnim blagom na debelo po vsji državi. Poleg jugoslovenske skupine je udeležena podjetja večja skupina čeških tekstilnih industrijalec. Delniška glavica znaša 12 milijonov kron. V upravní svet so bili izvoljeni g. g.: Franc Volčak, Dragotin Hribar, Rado Legvart, Hanns Neutera, dr. Joso Kamušič, Karel Vokač, dr. Anton Andrejčič, Emil Storra, Albin Prepeluh. Dve mesti sta rezervirani še za ono češko skupino, ki ni mogla pravčasno dospeti v Ljubljani. V nadzorstveni svet so izvoljeni g. g.: Josip Kubelka, upravni svetnik Slovenske banke, Davorin Sladonja, podravatelj Slovenske banke, Josip in Viktor Vokač, veletrgovca.

— **Mariborski živinski trg.** Na seji, ki se je vršil dne 4. novembra je bilo pri poljanih 254 prašičev, 2 kozi in 1 ovca. Cene so bile sledeče: 4 tedne stari prašiči komad 80 do 100 K, 5 do 6 tednov 160 do 200 K, 4 do 6 mesecev stari 800 do 900 K, 8 do 10 mesecev 1000 do 1200 kron, eno leto stari 1800 do 2000 K, ple-menske svinje kg žive teže 26 do 28 K, polpitane kg mrtve teže 34 do 36 K, ko-ze komad 200 do 400 K.

— **Industrijska kriza v Bosni.** Iz Sarajeva javljajo: Vredna industrijskih podjetij v Bosni miruje. Rudnik mangana v Dubošnici in rudnik bakra v Kamenici podvata že precej časa. Premogovnik v Bukinji, katerega otvoritev je stala milijone, je zaprt. Premogovnik v Majevici a premogom zelo dobre kakovosti se za pre, premogovnik v Kreki dela s omeje-nim obratom. Soline v Slininu počivajo, v Kreki pa delajo z omejitvijo. Tvorница sode v Lukovcu ter žagi v Petrovom selu in Zavidoviču ne obratujejo. To stanje je povzročilo precejšnjo brezposelnost.

— **Jugoslovanski parobrodni promet** s Ameriko. Koncem tega leta se uvede redni parobrodni promet med Sušakom-Splitom-Dubrovnikom in Newyorkom z parobrodni družbe »Jugoslovanski transatlantiki« pod našo zastavo. Tri nakupljene ladje nekdanjega »Severnomorskoga Lloyd-a«, 8000 do 10.000tonski parobrodí, se nahajajo sedaj v popravilu v Glasgovi.

— **Gospodarsko propadanje Trsta.** Iz Trsta poročajo: Naše mesto po italijanski okupaciji v gospodarskem oziru ne prestanto propada. To občutijo zlasti tuđi hotelirji, gostilničarji in kavararji. Pred kratkim so predložili tržaški trgovinski zbornici spomenico, v kateri zahtevajo, naj jim ta prisloži na pomoč, ker ladje tržaškega Lloydja prihajajo najprej v Benetke, kjer se blago in potniki izkrajajo, potem pa pridejo prazne v Trst. Zbornica jim pač ne bo mogla pomagati, ker je izključeno, da bi Trst pod Italijo igral kdaj vsaj pol tiste vloge, kot jo je igral prej s širokim zaledjem in kot bi jo igral v Jugoslaviji.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 155 — 159. Bukarešta 190 — 200, Milan 1400 — 1450. London 1330, Pariz 2525 — 2550, 261. 2500 — 2520, Praga 328 — 342, Švica 6000 — 6500, Dunaj 6.50 — 6.75, Budimpešta 37.50 — 37.90, valute: dolarji 335 — 345, češke krone 310 — 324, na polsoni 1250, marke 170, lire 1390—1410. Banka za Primorje 860 — 900. Trg. obrtna banka 235. Hrv. eskomptna banka 690 — 706. Jadranska banka 1400 — 1500. Jugoslovenska banka 480 — 490. Narodna banka 510 — 512. Pražediona 5450 — 5700. Rečka pučka banka 540 — 370. Srpska banka 705 — 710. Goranin 600. Gutman 1450 — 1506. Nar. žumska industrija 560 — 560. Našiška industrija drva 525. Slavonija 665 — 680. Dubr. parop. družba 3800. Beograd, valute: dolarji 81.50, marke 41, leji 50, devize: London 320, Pariz 615, Praga 89, Dunaj 1.70, Berlin 40, Milan 340, Budimpešta 970, elektir: Narodna banka SHS 2200. Curih, devize: Berlin 2.32, Newyork 5.37, London 21.14, Pariz 39.50, Milan 21.70, Praga 5.15, Budimpešta 0.55, Zagreb 1.65, Bukarešta 2.85, Varšava 0.18, Dunaj 0.17, avstr. žig. krone 0.12. Berlin, devize: Rim 939.05 — 940.05, London 914.05 — 915.95, Newyork 229.77 — 230.23, Pariz 1708.25 — 1711.75, Švica 4320.65 — 4329.35, Dunaj 8.18 — 8.22, Praga 241.76 — 242.25, Budimpešta 23.97 — 24.05.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja	Stanje ob uru	Stanje v 3 m	Temperatura po C	Vetrovi	Nebo
4. nov.	7. 14. 21. 24. 28. 29.	780 9 132 7 788 9	7 7 8 4 7 4	sl. jug sl. jgop	obl.	sl.

Srednja včerajšnja temperatura 7.8, normalna 6.4. Vremenska napoved: v obl. južno vreme. Sonce vsajja ob 6.46, zahaja ob 17.40.

Lastnik in izdajatelj Konzorcel »Jutra«. Odgovorni urednik Vit. F. Jelenič.

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Kdo naj popisuje, s kakšnim junaštvom? Kdo naj opiše čudoviti pogled nad oba voditelja, na Tomaža Trubleta in Ludvika Guénoléja, ki sta zapirala vsak svoj mostovž, vodila in metala v boj svoje pešice junakov proti neštevilni množici sovražnikov, vedno iznova napadajoči, vedno iznova odbiti in poraženi, vedno obnavljajoči besne napade in vedno iznova potolčeni? Telesa Spancev so se grmadila pod barikado in gradila drugo, vedno višjo in vedno gostejšo. Tisoč in tisoč strelav je grmel in večina njih je bila smrtonosna. Kopica španskih mrličev je že dosegla višino ograje in barikade in oni, ki so se ostali, bi bili lahko preskočili zapreke ter pokrili Francoze s čapkami. Toda izgubili so pogum in namesto njih je Maloneze podžgala predrznost, da so v napadu sami preskočili obe ti barikadi ter se v triumfu zagnali na prestrašeno množico sovražnikov in jih gnali pred seboj kakor čredo ovac v klanico. Skozl tri še vedno otvorene duri so na begu strmoglavili Španci pod krov in v globine, Tomaž in Ludvik s svojimi dečki pa za njimi, krvavi in besni, ožarjeni v svitu zmag, pijani krvi, tuleči besa, s pod-

plutimi očmi in stisnjenimi zobmi, kakor pošasti smrti in pogina. Na preganjanju so klali in mesarili, ubijali in prevračali, kakor vihar, ki z viška plane v pšenico in jo vso posvalka, kakor jata orlov, ki se strmo zažene med golobe in jih pokoplje in raztepe z ostrimi kremplji. Krov ogromne ladje je kakor strahotna mesnica, po kateri se pretaka kri v rekah. Ludvik Guénolé je v tej krvi dvakrat zdrnil in se pavaljal in hodi sedaj ves rdeč od glave do pete, kakor smrtonosen plamen. Tomaž Trublet je na španskih kosteh polomil tri meče, svoj nož in ročaje obeh pištol, sedaj pa vihti dve ogromni sekiri in udriha z njimi, kakor podsekiri in udriha z njima, kakor pod-

8

Na zadku galijone se spusti vrv z zastavo in kastiljanske barve padejo na tla. Tomaž Trublet, ves pobesnel v svoji zmagi, potepta svilo pod nogami. Kakor vedno, je bil ob začetku bitke miren in prevdaren, med borbo pa se ga je polastil krvav bes, ki je iz njega napravil neukrotljivega tigra. Niti popolno uničenje sovražnika ni zadostilo njegovemu nagonu. V tem trenutku se je zdelo, da je vse končano: Zmagalci imajo sami ves krov in vse baterije, čreda premagancev se izmučena stiska v najglobljem dnu ladje. Od tam se čuje le še strahotno stokanje, pomešano s smrtnimi kiki, ganljivimi prošnjami in brezveznim jecjanjem. Tomaž pa

preceja te ostanke španskih čet skozi neusmiljeno točo krogel. Na krovu dobi vsak ranjenec brez usmiljenja svoj sunek z nožem in trupa mrličev brez razlike gsto padajo čez krov v morje. Klanje pa še ne prestane. Samo Ludvik Guénolé se ga ne udeležuje več, marveč mu obrača hrbet in prekriza roki. Na sprednjem kasteru galijone se spreha sem ter tja ter se ozira po domači fregati, zavozljani z galijono, ter po morju in nebu, da se li ne bliža še kakšen sovražnik, ali pa se ne pripravlja vihar? Ko je moštvo popolnoma pozabilo na mornarstvo in le morilo, straži poročnik s svoje navadno vestnostjo nad dobrobitom celokupnosti.

Končuo se uničevanje poleže. Od mnogo nad sto tisoč borcev, ki so branili galijono, jih živi še morda kakšnih tristo. Zmagovalci se priprajo, da so premaganci razoroženi, potem jih kakor ovce naženejo v kazemate v ladijskem trebuhu, kamor so se že itak poskrili. Na izhodne line spuste železne rešetke in nad nje hrastove pokrove, vrhu tega pa še postavijo k vhodom straže z nabasanimi mušketai. Sedaj je vse v redu. Tomaž Trublet še vedno trépetá v svoji besnosti in vihti ogromni svoji krvavi sekiri. Le izteška se spomni, da treba za pravo zavzetje ladje tudi še, da se poda v zapovedniški kaster, v veliko kajuto na koncu ladje, in se polasti tam nahaajajočih se ladijskih papirjev.

Odpravi se tja in četa tovarišev mu sledi.

Cim se pa odpro hrastova vrata v kapitansko kajuto, se zaslišijo iz nje divji kiki strahu, večina s tenkimi glasovi. Ni dvoma, na tem mestu je zbrano tudi mnogo žensk. In zares, ni jih bilo malo. Z njimi je bilo tudi dokaj moških, ki jih pa niso čuli tako razločno, ker so vpili mnogo manj glasno kakor ženske. Bili so potniki, ki večinoma niso imeli pojma o vojaški in mornarski obrti. Pri prvem strelu že so se vsi poskrili v to kajuto. Tu so se tesno gnetli okrog visoke osebe z dolgo brado, dostojanstvenika, ki si ga mogel spoznati na prvi pogled po vijoličasti sutani in velikem prstanu z ametistom. Zares se je tudi z dostojanstveno kretnjo postavil proti navalu korzarjev in zahteval zase vse one časti in vse spoštovanje, ki gre njegovi eminentni gosposi nadškofu iz Saint-Pé de Bogotá. Kajti to je bil in nič manj! Njemu na čast je galijona razvila na velikem jamboru nadškofovsko zastavo, ki jo je Tomaž poprej smatral za znamenje zapovedujočega admirala.

Tomaž stopi še nekaj korakov naprej in vihti obe sekiri, njegovi pa za njim. Ko pa zagledajo nadškofa, obstoje kakor ukopani, deloma presenečeni, deloma pa resnično prestrašeni. Bili so namreč vsi dobri krščani in katoličani in že pred samo mislijo na sakrileg jih je streslo. Kakšen sakrileg pa naj bi bil hušji, ko če

položijo roko na božjega slugo in maziljenca gospodovega? V največji naglici upogne Tomaž svoje koleno in predno še spusti sekire, že zaprosi duhovnika za blagoslov, kakor da je v njem res čudovita moč, ki bi mogla izbrisati zadnjo senco smrtnega greha, ki ga je skoraj zagrešil. Nadškofu se je pri tem pogledu odvalil težak kamen s srca. Obradoval se je, da ima posla s katoličani, ki postopajo z duhovniki mnogo milejše, ko zakrknjeni hugoneti in ki se zadovolje vrhu tega z mnogo manjšo odkupnino. Zato je nadškof v naglici rad blagoslovil vse, ki so želeli blagoslova, na to jim pa ponudi takoj visoko odkupnino pod pogojem, da ravnajo zmagalci mlo z njim in z njegovo čredo. Pri teh besedah pokaže na plakajočo in vzsklikajočo čredo klečečih preplašencev.

(Dalje)

NARODNO GLEDALIŠČE.

DRAMA.

Sobota, 5. nov.: «Kozarec vode». C. Nedelja, 6. nov.: «Golgota». Izven. Ponedeljek, 7. nov.: «Oče». E. Torek, 8. nov.: Zaprto. Sreda, 9. nov.: «Revizor». Izven.

OPERA.

Sobota, 5. nov.: «Rigoletto». D. Nedelja, 6. nov.: «Bohemes». Izven. Ponedeljek, 7. nov.: Zaprto. Torek, 8. nov.: «Boris Godunov». A. Sreda, 9. nov.: «Bohemes». E.

Ali ste že čitali novo številko „NJIVE“?

Telefon št. 508.

Št. pošt. ček. ur. 12.051.

OBRTNA BANKA v Ljubljani, Kongresni trg 4

daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

Uprava „Jutra“ in „Njive“
se nahaja v novih prostorih nasproti glavne pošte v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Istotam se nahaja

uprava „Domovine“

Tiskovna zadruga
ima svoje nove prostore v Prešernovi ulici št. 54 nasproti glavne pošte.

Naročite dnevnik „Jutro“!

Razpošiljalna „KONKURENCIJA“
Ljubljana - Zg. Šiška

Gramofone, plošče, godbene avtomate, igle, peresa, posamezne dele edino pri trvdki
A. RASBERGER
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Mehanična delavnica za vsa popravila in druge različne mehanike

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakiranje raznih „koles“ v peči, naj se obrne na trvdko
Tone Malgaj, stavbni in pohištveni pleškar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica 6.

Proda se v Kranju na glavnem trgu dvonadstropna hiša
s trgovino, ali pa se odda v najem. Naslov pove uprava „Jutra“. 1820

Dne 15. novembra izide prvič dnevnik „Magyar Ujság“
v 5000 izvodih. V into esu vsakega trgovca, ki ima madžarske odjemalce, je, da inserira že v prvih številkah tega lista. Uspeh siguran! List bo imel čitatel'ov v vseh mestih države SHS, kjer žive Madžari. Oglase sprejema po izredno nizkih cenah uprava „Magyar Ujsága“ v Osl'eku I. 1824

Suhe velike bosenske slive
v po tabih zavojih po 5—20 kil po 25 kros. Orehe 1a po 22 K, jabolka, sušena 11 K, sveža 1a 5 K. Slivovko, pekmez (povidl), tobak, esklone prane, prasiče, suho mereno robo dobavlja na dehalo najceneje **Prva bosn. razpošiljalnica trgovina G. Vasiljevića**, Tuzla, Bosna. 1818

„Slovenski bombaž“ priporoča za pletenje 16.7 znamke „Jagnje“ v vseh ldočih barvah in vsake dehalosti.

Obvestilo. Imam v zalogi vse sokolske potrebščine: Kroje za člans in članske, telovadne obleke, čevlje, ovratnike, gumbe itd. Ceniki na razpolago. Zdravo! 1640
Peter Capuder, Ljubljana, Vidovdanaka c. 2, dobavitelj Jng. Sokol. Saveza.

Brivski pomočnik (damski frizer) 1816
izvešban tudi v maskiranju se takoj sprejme. Plača po dogovoru. Re-šektira se le na prvotno in starejšo moč. Naslov pod Upravo „Jutra“ št. 30.

Najboljše okrepčujoče sredstvo za odrasle in otroke
in dietetično je železnato vino lekarnarja **G. Piccolija** v Ljubljani. 1616B

Obratovodja
z večjo prateo v električni visoki in niski napetosti iz pri parnih strojih **1886 slušbe**. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Obratovodja“. 1827

Takoj se sprejme pod ugodnimi pogoji v najem gostilna in bufet
v mestu ali na deželi. Cenjene ponudbe naj se pošljejo upravnistru „Jutra“ pod „Gostilna“. 1826

Prodajalko
dobro moč, isurjeno v mešani stroki, sprejme takoj **Karel Cimperšek** trgovec v Sevnici. 1823

Najstarejša izdelovalnica perila. Najfinejši izdelek. Perilo po meri.
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

Franc Šmalca
trgovca s klobuki v Ljubjani
po dolgem, budem trpljenju in previdenega s tolažili svete vere v 34. letu njegove starosti v petek dne 4. novembra ob 10. uri depoldne v senatoriju v Topolščici v boljšo večnost.
Truplo blagopokojnika se prepelje v Mirno, kjer se položi k zadnjemu počitku.
Maše zadržnice se bodo brale v Mirni in v Ljubljani.
Ljubljana-Mirna, dne 4. novembra 1921.
Ivanka in Ivan Smalo stariši. **Ivan Smalo** brat.
Ivanka, Mici in Angela Smalo sestre.

Jadranska banka
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge v ože pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb, Wien, Opatija, Zadar, New-York, Frank Sakser, State Bank.
Poslovne zveze z vsemi večjimi mesti v tu- in inozemstvu.